

Orta Öğretim Öğrencilerinin Coğrafya Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Düzeylerini Ölçme Üzerine Bir Çalışma

A Study on Measurement of Motivation Levels of Secondary Education Students for Geographical Learning

Aslı Deniz

Öz

Öğrenme süreci öncesinde ve sırasında en önemli birkaç faktörden biri de motivasyondur. Motivasyonun olumlu yönde geliştirilebilmesi için öncelikle ölçülebilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya öğrenmeye yönelik motivasyon düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın odak grubunu 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Nevşehir-Avanos ilçesinde bir devlet okulunda öğrenim gören 9. 10. ve 11. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Grupta 98'i kız, 71'i erkek olmak üzere toplamda 169 orta öğretim öğrencisi bulunmaktadır. Çalışmada nicel araştırma modeli, betimsel araştırma yöntemi ve veri toplama aracı olarak Coğrafya Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek 22 maddeden oluşan 5'li likert tipi anket formundadır. Veri analizi çeşitli değişkenler göz önüne alınarak (yüzde, frekans ve cinsiyete ilişkin fark olup olmadığı gibi) SPSS programında bağımsız örneklem t-testi yapılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda kitap seçerken coğrafya konulu kitapların tercih edildiğine, arkadaşlar arasında coğrafyayla ilgili bilgi alışverişi yapılmak istendiğine, coğrafya dersi sınavında en yüksek notun alınmak istendiğine, coğrafya dersi kitabındaki bütün soruları çözebilmek istendiğine, coğrafya dersinde kimsenin bilmediği sorulara cevap verilmek istendiğine yönelik sorularda anlamlı bir farklılık bulunmuş olup bu farklılık da sadece kitap seçerken coğrafya konulu kitapların tercih edildiği sorusunda erkek öğrenciler daha fazla olup; diğer sorularda ise kadın öğrenciler çoğunluğu oluşturmaktadır. Bunun nedeni kadın öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısından daha fazla olması olabilir. Beraberinde kadın ve erkek öğrencilerin verdiği cevaplara göre maddeler arasında çok önemli bir farklılık görülmemektedir. Sonuç olarak öğrenciler çoğunlukla coğrafya öğrenimine karşı ilgi belirten sorulara (coğrafya biliminin konusu ilgimi çeker vb.) ve bilgi edinmeyi belirten sorulara (coğrafya biliminde yaşanan gelişmeler hakkında bilgi edinmek isterim vb.) olumsuz cevaplar verip, performansa yönelik sorulara (coğrafya dersi sınavında en yüksek notu almak isterim vb.) ise olumlu cevaplar vermişlerdir. Öğrencilerin coğrafya öğrenmeye yönelik motivasyonlarının bu derse ilgi duymak, öz gelişim sağlamak, günlük hayatta kullanabilmek değil, bu derste sonuç olarak başarılı olabilmek, iyi not alabilmek şeklinde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya Eğitimi, Ortaöğretim, Motivasyon.

* Bu çalışma 25-27 Nisan 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilen 1. Uluslararası Kapadokya Felsefe ve Sosyal Bilimler Kongresi (CAPASS 2019) 'de özet bildiri olarak sunulmuştur.

** Yüksel Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir-Türkiye, e-posta:denizmm4251_@outlook.com

Abstract

One of the most important factors before and during the learning process is motivation. In order to improve motivation positively, it is thought that it should be measured firstly. Thus, in this paper, it is aimed to measure the motivation levels of secondary school students towards learning geography. The focus group of the research consists of 9th, 10th, and 11th grade students studying in a public school in the district of Nevşehir-Avanos in the academic year 2018-2019. There are a total of 169 students in focus group, 98 of 169 are girls and 71 of 169 are boys. In the study, quantitative research model, descriptive research method and Geography Learning Motivation Scale were used. This scale is a 5-item Likert type questionnaire consisting of 22 questions. Data analysis was conducted by independent samples t-test in SPSS program by considering various variables (such as percentage, frequency and gender differences). As a result of the analysis of the data, it is seen that there is no significant difference in following preferences; books on geography are preferred when choosing books, it is desired to exchange information about geography among friends, it is desired to take the highest grade in geography lesson exam, it is wanted to be able to solve all questions in geography lesson book, and it is desired to answer questions that nobody knows in geography lesson. There is an exceptional preference in choosing books, male students are more likely to choose books in geography. In other questions, the majority of female students constitute. This may be because the number of female students is higher than the number of male students. According to the answers given by the male and female students, there is no significant difference between the substances. As a result, students gave negative answers to questions indicating their interest in geography learning and to gave positive answers to questions about performance. It is determined that students' motivation to learn geography is not to be interested in this course, to provide self-development or to be able to use in daily life. Their motivation is mostly about to be successful in this course and to take good grades.

Keywords: geography education, secondary education, motivation.

GİRİŞ

Temelde bir yeryüzü ilmi olan coğrafya, fiziki, beşerî ve ekonomik olayları tanımlayan, bu olayların insan ve fiziki ortam ile ilişkisini kuran ve bunların dünya üzerindeki dağılımını neden-sonuç ilişkisi içerisinde inceleyen bir sosyal bilimdir. Bu nedenle her şey coğrafyanın konusunu oluşturabilir. Coğrafya bilimi günlük hayatımızda da sürekli iç içe olduğumuz bir bilimdir. Örneğin günlük hava olayları, ülkemizin ekonomik durumu, insanlar arası kültürel etkileşim, ulaşım, ticaret, nüfus ve yerleşme vb. olaylar coğrafyanın konusunu oluşturmaktadır. Dolayısıyla günümüz dünyasının karmaşık ilişkilerini anlamak, doğa ve insana ait çeşitli problemlere çözümler üretebilmek, sürdürülebilir bir geleceği tasarlayabilmek ancak coğrafya eğitimi ile doğru ve kalıcı olabilir (Öztürk, 2007). İnsan ile yeryüzü arasındaki ilişkileri en güzel bir şekilde düzenleyen bu bilim dalının pratikte kullanılması toplumda iyi coğrafya eğitimi almış insanların artmasına bağlıdır (Efe, 1997).

Öğrenmeyi etkileyen birçok faktör vardır. Gelişen ve değişen dünyamızda öğretmenlerimizin öğrenme ortamlarını etkin kullanmak ve 21. yüzyılın bireylerini yetiştirmek için gösterdikleri uğraşta, öğretim araç ve gereçlerinin yeri ve önemi yadsınamaz bir gerçektir (Şahin ve Yıldırım, 1999). Coğrafya derslerinde eğitim öğretimi kolaylaştıran tepegöz, slayt, episkop projektörü, televizyon, bilgisayar, fotoğraf makinesi, haritalar, atlaslar, küre, grafik, şemalar, diyagramlar, koleksiyonlar gibi hareketli ve hareketsiz görsel materyaller bulunmaktadır (Doğanay, 2002). Bütün bunların yanında etkin bir öğrenme ancak doğru motivasyon ile sağlanabilir. Motivasyonu yüksek olan öğrenci derslere katılma, soru sorma, çalışmalarına

katılma gibi akademik alandaki çalışmalarda daha başarılı olmaktadır (Wolters ve Rosenthal, 2000).

Bir eylemi gerçekleştirebilmek için gerekli olan güç ve istek motivasyon ile sağlanmaktadır. Doğru motive olabilmek başarı elde edebilmenin en önemli yoludur. Motivasyonu etkileyen içsel ve dışsal etkenler vardır. Bireysel hedefler ve niyetler, biyolojik ve psikolojik ihtiyaçlar, kendine güven, risk alma, kaygı ile baş etme, merak gibi kişisel faktörler içsel, toplumun ve ailenin beklentileri, ödül ve ceza sistemleri, uygulanan öğretim modelleri, arkadaş ortamının eğilimleri gibi çevresel faktörler ise dışsal faktörlerdir. Etkin bir coğrafya eğitimi için her iki etkende uygun motivasyon süreçleri gerçekleştirilmelidir.

Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya öğrenmeye yönelik motivasyon düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Bunun için veri toplama aracı olarak Coğrafya Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya öğrenmeye yönelik motivasyon düzeylerini belirlemektir.

YÖNTEM

Bu çalışmada nicel araştırma modeli, yöntem olarak betimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini, 2018-2019 öğretim yılında bir devlet okulunda orta öğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklemi ise 9. 10. 11. ve 12. sınıf öğrencileri oluşturup toplamda 169 kişi örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak 22 maddeden oluşturulan 5'li likert tipi anket formu kullanılmıştır (Kaya, 2013). Anketteki maddelerin karşılıklarında 'Kesinlikle Katılmıyorum (1)', 'Katılıyorum (2)', 'Kararsızım (3)', 'Katılıyorum (4)' ve 'Kesinlikle Katılıyorum (5)' şeklinde seçenekler olan 5'li derecelendirme yapılmıştır. Olumsuz maddelerin seçeneklerine katılma derecesine göre 1'den 5'e kadar puanlama yapılmıştır. Bu puanlar dahilinde orta öğretim öğrencilerinin coğrafya öğrenmeye yönelik motivasyonunu belirlemede çıkarımlarda bulunmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Veriler belli değişkenlere göre SPSS programında analiz edilmiştir. Veriler öncelikle Excel programında toparlanıp, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ortaya koymak amacıyla her madde ile ilgili frekans ve yüzdelik değerler hesaplanmıştır. Cinsiyetlerine göre, orta öğretim öğrencilerinin coğrafya öğrenmeye yönelik motivasyonları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı "t testi" yapılarak anlaşılmıştır.

BULGULAR

Orta öğretim öğrencilerinin coğrafya dersine yönelik motivasyonunu ölçmeye çalıştığım çalışmada örneklem grubunu 98 kadın (%57,98), 71 erkek (%42,01) olmak üzere 169 kişi oluşturmaktadır (Tablo 1). Kadın öğrenci sayısı erkek öğrenci sayısından 26 fazladır.

Tablo 1. Örneklem Katılan Orta Öğretim Öğrencilerinin Kişisel Bilgileri

Cinsiyete Göre Dağılım	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
	98	57,98	71	42,01	169	100

Tablo 2. Orta Öğretim Öğrencilerinin Coğrafya Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Düzeylerini Ölçme Üzerine Frekans ve Yüzde Değerleri

Soru Sayısı	Sorular	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1	Coğrafya biliminin konusu ilgimi çeker.	17	10,05	32	18,93	38	22,48	58	34,31	24	14,20
2	Coğrafyayla ilgili her türlü doküman ilgimi çeker.	20	11,83	50	29,58	58	34,31	24	14,20	17	10,05
3	Ünlü coğrafyacıları tanımak isterim.	24	14,20	46	27,21	34	20,11	41	24,26	24	14,20
4	Coğrafyayla ilgili yapılacak etkinliklerde rol almak isterim.	27	15,97	45	26,62	49	28,99	26	15,38	22	13,01
5	Kitap seçerken coğrafya konulu kitapları tercih ederim.	31	18,34	67	39,64	39	23,07	18	10,65	14	8,28
6	Coğrafya güncel olayları içerdiği için ilgimi çeker.	14	8,28	51	30,17	38	22,48	39	23,07	27	15,97
7	Coğrafya dersinden yüksek not alacağıma inanıyorum.	14	8,28	26	15,38	58	34,31	49	28,99	22	13,01
8	Coğrafya dersinde konuşurken kendimden eminim.	13	7,69	30	17,75	66	39,05	35	20,71	25	14,79
9	Coğrafya derslerinde konular ister kolay ister zor olsun, bu konuları anlayabileceğimden eminim.	13	7,69	44	26,03	62	36,68	34	20,11	16	9,46
10	Coğrafya dersi sınavında başarılı olacağıma inanıyorum.	15	8,87	24	14,20	52	30,76	56	33,13	22	13,01
11	Coğrafya dersine katıldığımda	15	8,87	30	17,75	44	26,03	52	30,76	28	16,56

Deniz, A., / Orta Öğretim Öğrencilerinin Coğrafya Öğrenmeye Yönelik Motivasyon Düzeylerini Ölçme Üzerine Bir Çalışma

	kendime güveniyorum.										
12	Coğrafya biliminde yaşanan gelişmeler hakkında bilgi edinmek isterim.	21	12,42	33	19,52	36	21,30	47	27,81	32	18,93
13	Coğrafya dersinde öğretmenimin daha detaylı açıklama yapmasını isterim.	19	11,24	42	24,85	30	17,75	38	22,48	40	23,66
14	Güncel coğrafi olayların neden ve sonuçlarını araştırmak isterim.	21	12,42	45	26,62	40	23,66	44	26,03	19	11,24
15	Coğrafyayla ilgili birçok kaynağımın olmasını isterim.	20	11,83	43	25,44	35	20,71	41	24,26	30	17,75
16	Arkadaşlarımla coğrafyayla ilgili bilgi alışverişi yapmak isterim.	26	15,38	36	21,30	32	18,93	49	28,99	26	15,38
17	Coğrafyayla ilgili daha fazla bilgi edinmek için ödev almak isterim.	27	15,97	46	27,21	38	22,48	38	22,48	20	11,83
18	Okulda öğretilmeyen coğrafya konularını da öğrenmek isterim.	32	18,93	49	28,99	33	19,52	36	21,30	19	11,24
19	Coğrafya dersi sınavında en yüksek notu almak isterim.	15	8,87	13	7,69	16	9,46	45	26,62	80	47,33
20	Coğrafya dersi kitabındaki bütün soruları çözebilmeyi isterim.	13	7,69	20	11,83	19	11,24	54	31,95	63	37,27
21	Coğrafya dersiyle ilgili her türlü etkinliklerde en iyi olmayı isterim.	17	10,05	17	10,05	33	19,52	51	30,17	51	30,17
22	Coğrafya dersinde kimsenin bilmediği sorulara cevap vermek isterim.	14	8,28	8	4,73	20	11,83	47	27,81	80	47,33

Araştırmada kullanılan sorulara verilen cevaplara yönelik frekans ve yüzdeler dilimlere bakıldığında; 'Coğrafya dersi sınavında en yüksek notu almak isterim, Coğrafya dersinde kimsenin bilmediği sorulara cevap vermek isterim' sorusuna öğrencilerin çoğunluğunun

(%47,33'ü) kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Elde edilen sonuca göre öğrenciler coğrafya dersinde performans olarak başarılı olmak istemektedir.

“Coğrafya biliminin konusu ilgimi çeker” sorusuna öğrenciler çoğunlukla ‘katılıyorum’ (%34,6) cevabını vermiş olup % 22,48’i kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

“Coğrafyayla ilgili her türlü doküman ilgimi çeker” sorusuna öğrencilerin %34,31’i kararsızım, %29,58’i katılmıyorum cevabını vermiştir.

“Ünlü coğrafyacıları tanımak isterim” sorusuna öğrencilerin %27,21’i katılmıyorum, %20,11’i kararsızım, % 24,26’sı katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafyayla ilgili yapılacak etkinliklerde rol almak isterim” sorusuna öğrencilerin %26,62’si katılmıyorum, %28,99’u kararsızım cevabını vermiştir.

“Kitap seçerken coğrafya konulu kitapları tercih ederim” sorusuna öğrencilerin % 39,64’ü katılmıyorum, %23,07’si kararsızım cevabını vermiştir.

“Coğrafya güncel olayları içerdiği için ilgimi çeker” sorusuna öğrencilerin %30,17’si katılmıyorum, %22,48’i kararsızım,%23,07’si katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafya dersinden yüksek not alacağıma inanıyorum” sorusuna öğrencilerin %34,31’i kararsızım,%28,99’u katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafya dersinde konuşurken kendimden eminim” sorusuna öğrencilerin %39,05’i kararsızım, %20,71’i katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafya derslerinde konular ister kolay ister zor olsun, bu konuları anlayabileceğimden eminim” sorusuna öğrencilerin %26,03’ü katılmıyorum , %36,68’i kararsızım , %20,11’i katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafya dersi sınavında başarılı olacağıma inanıyorum” sorusuna öğrencilerin %30,76 kararsızım,%33,11’i katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafya dersine katıldığımda kendime güveniyorum” sorusuna öğrencilerin % 26,03’ü kararsızım, %30,76’sı katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafya biliminde yaşanan gelişmeler hakkında bilgi edinmek isterim” sorusuna öğrencilerin %21,30’u kararsızım,%27,81’i katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafya dersinde öğretmenimin daha detaylı açıklama yapmasını isterim” sorusuna öğrencilerin %24,85’i katılmıyorum,%22,48’i katılıyorum, %23,66’sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

“Güncel coğrafi olayların neden ve sonuçlarını araştırmak isterim” sorusuna öğrencilerin %26,62’si katılmıyorum ,%23,66’sı kararsızım,%26,03’ü katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafyayla ilgili birçok kaynağımın olmasını isterim” sorusuna öğrencilerin %25,44’ü katılmıyorum, %20,71’i kararsızım,%24,26’sı katılıyorum cevabını vermiştir.

“Arkadaşlarımla coğrafyayla ilgili bilgi alış verişi yapmak isterim” sorusuna öğrencilerin %21,30’u katılmıyorum, %28,99’u katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafyayla ilgili daha fazla bilgi edinmek için ödev almak isterim” sorusuna öğrencilerin %27,21’i katılmıyorum,%22,48’i kararsızım, %22,48’i katılıyorum cevabını vermiştir.

“Okulda öğretilmeyen coğrafya konularını da öğrenmek isterim” sorusuna öğrencilerin %28,99’u katılmıyorum,%21,30’u katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafya dersi sınavında en yüksek notu almak isterim” sorusuna öğrencilerin %26,62’si katılıyorum,%47,33’ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafya dersi kitabındaki bütün soruları çözebilmeyi isterim” sorusuna öğrencilerin %31,95’i katılıyorum, %37,27’si kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

“Coğrafya dersiyle ilgili her türlü etkinliklerde en iyi olmayı isterim” sorusuna öğrencilerin %30,17’si katılıyorum ,%30,17’si kesinlikle katılıyorum.

“Coğrafya dersinde kimsenin bilmediği sorulara cevap vermek isterim” sorusuna öğrencilerin %27,81’i katılıyorum,%47,33’ü kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre Öğrencilerin Coğrafya Öğrenmeye Yönelik Motivasyonunun T Testi Analizi

Soru Sayısı	Sorular	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	p	t
1	Coğrafya biliminin konusu ilgimi çeker.	Kız	98	3,2245	1,12635	167	,887	,142
		Erkek	71	3,1972	1,36925			
2	Coğrafyayla ilgili her türlü doküman ilgimi çeker.	Kız	98	2,6633	1,03490	167	,072	-1,808
		Erkek	71	2,9859	1,28166			
3	Ünlü coğrafyacıları tanımak isterim.	Kız	98	2,8980	1,30416	167	,882	-,149
		Erkek	71	2,9296	1,43750			
4	Coğrafyayla ilgili yapılacak etkinliklerde rol almak isterim.	Kız	98	2,8163	1,27098	167	,946	,068
		Erkek	71	2,8028	1,27189			
5	Kitap seçerken coğrafya konulu kitapları tercih ederim.	Kız	98	2,2143	1,09592	167	,001	-3,528
		Erkek	71	2,8451	1,21476			
6	Coğrafya güncel olayları içerdiği için ilgimi çeker.	Kız	98	3,0612	1,32242	167	,815	,234
		Erkek	71	3,0141	1,24777			
7	Coğrafya dersinden yüksek not alacağıma inanıyorum.	Kız	98	3,2653	1,12654	167	,232	1,199
		Erkek	71	3,0423	1,28103			
8	Coğrafya dersinde konuşurken kendimden eminim.	Kız	98	3,1020	1,18834	167	,986	,018
		Erkek	76	3,0986	1,27789			
9	Coğrafya derslerinde konular ister kolay ister zor olsun, bu konuları anlayabileceğimden eminim.	Kız	71	2,8878	1,00394	167	,472	-,722
		Erkek	98	3,0141	1,27047			
10	Coğrafya dersi sınavında başarılı olacağıma inanıyorum.	Kız	71	3,2449	1,14928	167	,856	,182
		Erkek	98	3,2113	1,24115			
11	Coğrafya dersine katıldığımda kendime güveniyorum.	Kız	71	3,3469	1,13157	167	,423	,802
		Erkek	98	3,1972	1,28307			
12	Coğrafya biliminde yaşanan gelişmeler hakkında bilgi edinmek isterim.	Kız	71	3,0612	1,29882	167	,301	-1,038
		Erkek	98	3,2817	1,44601			
13	Coğrafya dersinde öğretmenimin daha detaylı açıklama yapmasını isterim.	Kız	71	3,3265	1,38308	167	,252	1,149
		Erkek	98	3,0845	1,30654			

14	Güncel coğrafi olayların neden ve sonuçlarını araştırmak isterim.	Kız	71	2,9796	1,15749	167	,741	,331
		Erkek	98	2,9155	1,34957			
15	Coğrafyayla ilgili birçok kaynağımın olmasını isterim.	Kız	71	3,1531	1,25470	167	,417	,814
		Erkek	98	2,9859	1,39891			
16	Arkadaşlarımla coğrafyayla ilgili bilgi alışverişi yapmak isterim.	Kız	71	3,2551	1,27878	167	,021	2,335
		Erkek	98	2,7746	1,37526			
17	Coğrafyayla ilgili daha fazla bilgi edinmek için ödev almak isterim.	Kız	71	2,8163	1,25466	167	,520	-,644
		Erkek	98	2,9437	1,28605			
18	Okulda öğretilmeyen coğrafya konularını da öğrenmek isterim.	Kız	71	2,6429	1,20352	167	,135	-1,501
		Erkek	98	2,9437	1,39271			
19	Coğrafya dersi sınavında en yüksek notu almak isterim.	Kız	71	4,1429	1,13972	167	,014	2,494
		Erkek	98	3,6338	1,51412			
20	Coğrafya dersi kitabındaki bütün soruları çözebilmeyi isterim.	Kız	71	3,9796	1,14855	167	,025	2,269
		Erkek	98	3,5352	1,39213			
21	Coğrafya dersiyle ilgili her türlü etkinliklerde en iyi olmayı isterim.	Kız	71	3,6531	1,26900	167	,559	,586
		Erkek	98	3,5352	1,31834			
22	Coğrafya dersinde kimsenin bilmediği sorulara cevap vermek isterim.	Kız	71	4,2041	1,05478	167	,017	2,403
		Erkek	98	3,7465	1,42145			

'(5) Kitap seçerken coğrafya konulu kitapları tercih ederim. (16) Arkadaşlarımla coğrafyayla ilgili bilgi alışverişi yapmak isterim. (19) Coğrafya dersi sınavında en yüksek notu almak isterim. (20) Coğrafya dersi kitabındaki bütün soruları çözebilmeyi isterim. (22) Coğrafya dersinde kimsenin bilmediği sorulara cevap vermek isterim.' adlı sorularda anlamlı bir farklılık bulunmuş olup bu farklılık sadece 5. soruda erkek adaylarda daha fazla olup; diğer sorularda ise kadın adaylar çoğunluğu oluşturmaktadır (Tablo 3).

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Orta öğretim öğrencilerinin motivasyon ölçeği sonuçlarına göre araştırma sorularında anlamlı farklılık sonucunu veren sorular:

Orta öğretim öğrencilerinin "Kitap seçerken coğrafya konulu kitapları tercih ederim." Sorusuna verdikleri cevap t testine göre; kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık erkek adaylarda daha fazladır. Soruya genel olarak 'katılmıyorum' ve 'kararsızım' cevabı verilmiştir.

'Arkadaşlarımla coğrafyayla ilgili bilgi alışverişi yapmak isterim.' Sorusuna yönelik değerlendirmede kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık kadınlarda daha fazladır ve genel olarak 'katılıyorum' cevabı verilmiştir.

'Coğrafya dersi sınavında en yüksek notu almak isterim.' Sorusuna yönelik değerlendirmede kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık kadınlarda daha fazladır ve öğrencilerin çoğu bu maddeye 'kesinlikle katılıyorum' cevabını vermişlerdir.

'Coğrafya dersi kitabındaki bütün soruları çözebilmeyi isterim.' Sorusunda kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Bu farklılık kadınlarda daha fazladır ve genel olarak öğrenciler 'katılıyorum' ve 'kesinlikle katılıyorum' cevabını vermişlerdir.

'Coğrafya dersinde kimsenin bilmediği sorulara cevap vermek isterim.' Sorusunda kadınlar ve erkekler arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ve bu farklılık kadınlarda daha fazladır. Genel olarak öğrencilerin çoğu sorumuza 'kesinlikle katılıyorum' şeklinde cevap vermişlerdir.

Orta öğretim öğrencilerinin coğrafya öğrenmeye yönelik motivasyonun ölçülmesi için uygulanan ölçek sorularına verilen cevaplara göre yapılan değerlendirmede kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılığın belirgin olmadığı anlaşılmıştır. Sadece 5 madde için anlamlı farklılık görülmüştür. Bunun nedeni ankete katılan kadın öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısından fazla olması gösterilebilir.

Araştırma sorularında anlamlı farklılık sonucunu vermeyen sorular:

Coğrafya biliminin konusu ilgimi çeker., Coğrafya dersinden yüksek not alacağıma inanıyorum., Coğrafya dersi sınavında başarılı olacağıma inanıyorum., Coğrafya dersine katıldığında kendime güveniyorum., Coğrafya biliminde yaşanan gelişmeler hakkında bilgi edinmek isterim., Arkadaşlarımla coğrafyayla ilgili bilgi alışverişi yapmak isterim., sorularına yönelik değerlendirmede kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Genel olarak öğrenciler bu sorulara 'katılıyorum' cevabını vermişlerdir.

Coğrafyayla ilgili her türlü doküman ilgimi çeker., Coğrafyayla ilgili yapılacak etkinliklerde rol almak isterim., Coğrafya dersinde konuşurken kendimden eminim., Coğrafya derslerinde konular ister kolay ister zor olsun, bu konuları anlayabileceğimden eminim. Sorularına verilen cevaplar incelendiğinde kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık görülmemek ile birlikte genel olarak öğrenciler bu sorularda 'kararsız' olduklarını belirtmişlerdir.

Ünlü coğrafyacıları tanımak isterim., Kitap seçerken coğrafya konulu kitapları tercih ederim. Coğrafya güncel olayları içerdiği için ilgimi çeker., Coğrafya dersinde öğretmenimin daha detaylı açıklama yapmasını isterim., Coğrafyayla ilgili daha fazla bilgi edinmek için ödev almak isterim., Okulda öğretilmeyen coğrafya konularını da öğrenmek isterim. Sorularına yönelik değerlendirmede kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğrenciler genel olarak bu sorulara 'katılmıyorum' cevabını vermişlerdir.

Güncel coğrafi olayların neden ve sonuçlarını araştırmak isterim., Coğrafyayla ilgili birçok kaynağımın olmasını isterim. Sorularına yönelik incelemede kadın ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık görülmemiş, bu sorulara öğrenciler çoğunlukla 'katılmıyorum' ve 'katılıyorum' cevabını vermişlerdir.

Coğrafya dersi sınavında en yüksek notu almak isterim., Coğrafya dersi kitabındaki bütün soruları çözebilmeyi isterim., Coğrafya dersiyle ilgili her türlü etkinliklerde en iyi olmayı isterim., Coğrafya dersinde kimsenin bilmediği sorulara cevap vermek isterim. Sorularına yönelik değerlendirmede kadın ve erkek öğrenciler arasında bir farklılık bulunmamıştır. Bu sorulara çoğunluk olarak 'kesinlikle katılıyorum' cevabı verilmiştir.

Yapılan ankette verilen cevaplara göre öğrenciler genel olarak ilgi alanlarına yönelik (Coğrafya biliminin konusu ilgimi çeker., Coğrafyayla ilgili her türlü doküman ilgimi çeker., Ünlü coğrafyacıları tanımak isterim., Coğrafyayla ilgili yapılacak etkinliklerde rol almak isterim., Kitap seçerken coğrafya konulu kitapları tercih ederim., Coğrafya güncel olayları içerdiği için ilgimi çeker. Vb.) sorulara katılmadıklarını ve kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Özgüvene yönelik (Coğrafya dersinden yüksek not alacağıma inanıyorum., Coğrafya dersinde konuşurken kendimden eminim., Coğrafya derslerinde konular ister kolay ister zor olsun, bu konuları anlayabileceğimden eminim., Coğrafya dersi sınavında başarılı olacağıma

inanyorum., Coğrafya dersine katıldığımda kendime güveniyorum. Vb.) sorularda yine verilen cevaplar birbirine yakın olmakla birlikte kararsız olduklarını ve katıldıklarını belirtmişlerdir. Bilgi edinmeye yönelik (Coğrafya biliminde yaşanan gelişmeler hakkında bilgi edinmek isterim., Coğrafya dersinde öğretmenimin daha detaylı açıklama yapmasını isterim., Güncel coğrafi olayların neden ve sonuçlarını araştırmak isterim., Coğrafyayla ilgili birçok kaynağımın olmasını isterim., Arkadaşlarımla coğrafyayla ilgili bilgi alışverişi yapmak isterim., Coğrafyayla ilgili daha fazla bilgi edinmek için ödev almak isterim., Okulda öğretilmeyen coğrafya konularını da öğrenmek isterim. Vb.) sorularda çoğunlukla katılmadıklarını belirtmişler ve çok az bir farkla katıldıklarını belirtmişlerdir. Performansa yönelik (Coğrafya dersi sınavında en yüksek notu almak isterim., Coğrafya dersi kitabındaki bütün soruları çözebilmeyi isterim., Coğrafya dersiyle ilgili her türlü etkinliklerde en iyi olmayı isterim., Coğrafya dersinde kimsenin bilmediği sorulara cevap vermek isterim. Vb.) sorularda ise çoğunlukla 'kesinlikle katılıyorum' ve 'katılıyorum' cevabını vermişlerdir.

Öğrenciler genel olarak coğrafya bilimine ilgisiz, bilgi edinmeyi gerekli bulmayan cevaplar vermişlerdir, fakat bunun yanında performans olarak iyi olmayı istediklerini gösteren cevaplar vermişlerdir. Burada öğrencilerin coğrafyaya not odaklı bir yaklaşım sergilediklerini düşünebiliriz. Yapılması gereken etkin bir öğrenme için öğrenciler bu derse karşı isteklendirilmelidir. Motivasyon, bireye enerji verip, davranış için istekli hale gelmesinde etkili olduğundan öğrenci doğru bir şekilde motive edilmelidir. Öğrenciler genelde merak ettikleri, ilgi duydukları ve ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri konuları öğrenmeye heveslidirler. Öğrencilerin iyi bir not almak için coğrafya öğrenmeleri de başarılı olma ihtiyaçlarından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle öğrencilere coğrafya biliminin sadece akademik başarı için değil, günlük hayatta nerelerde kullanılabileceğini, hangi durumlarda ihtiyaç duyabileceklerini açıklamak gerekmektedir. Bu anlamda öğrenciye coğrafya biliminin gerekliliklerinden bahsedip motive edilebilir.

KAYNAKÇA

- Doğanay, H. (2002), Coğrafya Öğretim Yöntemleri, Aktif Yayınevi, 5. Baskı, Erzurum.
- Efe, R. (1997), Coğrafyada Yeni Yaklaşımlar, Coğrafya Eğitiminde Çağdaş Metod ve Teknikler. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı:1.
- Kara, A. (2008). İlköğretim birinci kademedeki eğitimde motivasyon ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Ege Eğitim Dergisi*, 9(2), 57-78.
- Kaya, M. F. (2013). Coğrafya öğrenmeye yönelik motivasyon ölçeği geliştirme çalışması. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 30, 155-173.
- Öztürk, M. (2007). Coğrafya: Gelişimi, İçeriği, Eğitimi, (Ed. Servet Karabağ ve Salih Şahin), Kuram ve Uygulamada Coğrafya Eğitimi. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Şahin, Y. T., Yıldırım, S. (1999), Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Şengül, N. (2007). KKTC'deki liselerde coğrafya eğitiminde öğrencilerin coğrafya dersine olan ilgi ve tutumları, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Turan, İ. (2002). Lise coğrafya derslerinde kavram ve terim öğretimi ile ilgili sorunlar. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2).
- Wolters, C.A. & Rosenthal, H. (2000). The Relation Between Students' Motivational Beliefs And Their Use of Motivational Regulation Strategies. *International Journal of Educational Research*, 33, 801–820.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

It is a social science that defines geography, physical, human and economic events, which is basically a science of the earth, establishes the relationship of these events with human and physical environment and examines the distribution of these events in the cause-effect relationship. Therefore, everything can be the subject of geography. The science of geography is a science in which we are constantly intertwined in our daily lives. For example, daily weather events, the economic situation of our country, cultural interaction between people, transportation, trade, population and settlement etc. events are the subject of geography. Therefore, understanding the complex relations of today's world, producing solutions to various problems of nature and human beings, designing a sustainable future can only be correct and permanent with geography education (Öztürk, 2007). The use of this discipline, which regulates the relations between human and earth in the best way, depends on the increase in the people who have good geography education in the society (Efe, 1997).

There are many factors that affect learning. In our developing and changing world, the place and importance of teaching tools and materials is an undeniable fact in the efforts of our teachers to use the learning environments effectively and to educate the individuals of the 21st century (Şahin and Yıldırım, 1999). In geography classes, there are moving and still visual materials such as overhead projector, slide, episcopy projector, television, computer, camera, maps, atlases, sphere, graphics, diagrams, collections that facilitate education (Doğanay, 2002). In addition, effective learning can only be achieved with the right motivation. Students with high motivation are more successful in academic studies such as attending classes, asking questions, and participating in studies (Wolters and Rosenthal, 2000).

The motivation and the power and desire to perform an action are provided. Being motivated correctly is the most important way to achieve success. There are internal and external factors that affect motivation. Individual factors such as individual goals and intentions, biological and psychological needs, self-confidence, risk taking, coping with anxiety, curiosity are internal factors, expectations of the society and family, reward and punishment systems, applied teaching models, and environmental factors such as trends of friends are external factors. Appropriate motivation processes should be carried out in both factors for an effective geography education.

In this study, it was tried to measure the motivation levels of secondary school students towards learning geography. For this purpose, Motivation Scale for Learning Geography was used as data collection tool.

Method

In this study, one of the quantitative research methods, descriptive research model was used.

Results and Discussion

According to the answers given in the survey, the students stated that they did not participate in the questions related to their interests and they were undecided. The answers given to self-confidence questions are similar. The students stated that they were undecided and participated in these questions. They stated that they mostly disagreed about the questions

about getting information and that they participated with a little difference. For performance questions, they mostly answered mostly strongly agree 'and' agree '.

In general, the students gave answers that were not relevant to geography science and did not find it necessary to obtain information, but they also showed that they wanted to be good in performance. Here we can think that students take a note-oriented approach to geography. For effective learning, students should be encouraged to take this course. The student must be motivated correctly as motivation is effective in energizing the individual and making him willing to behave. Students are often eager to learn what they are curious about, interested in and can meet their needs. Students need to be successful in learning geography to get a good grade. Therefore, it is necessary to explain to students where geography science can be used not only for academic success but also in daily life and in which situations they may need it. In this sense, the student can be motivated by telling the requirements of the science of geography.